

OBOJAKO

Poznal som DRÁMU z obidvoch strán. Najprv ako súťažiaci, potom ako porotca. Občas som sa cítil ako PORODCA. S niektorými textami bolo treba ďalej pracovať, priviesť ich na svet napriek istému riziku, pretože za to stáli. Máloktorý autor nepovažoval svoje dielko za dokonalé, múdre a krásne, ved' už malo vlásky, zúbky a vtipne napísané didaskálie a nechcel ho ďalej upravovať, no jedným dychom dodám, že boli mnohí a mnohé, čo svoje hry trpezlivo prerábali.

Kým som ešte posielal súťažné texty, bol som ľahkonohý provokatér. Raz som napísal sociálnu tragikomédiu o rodine z paneláka, ktorá unesie cudzie dieťa, aby žiadala výkupné. Písal som to celkom inak, než sa odo mňa očakávalo. Škodoradostne som si mädlil ruky a tuším, že som vtedy zvíťazil. Porotou sa nieslo, že je tu konečne nový, nádejný autor. Taký som bol zlomyselný.

A neskôr, keď som sa dal nahovoriť na porotovanie, mi to autori vrátili. Tak mi treba. Sem-tam sme museli zápasiť s textami, ktoré boli buď nevedomými, alebo aj provokatívnymi fejkami na vyskúšanie tých šiestich mudrcov, či koľko nás v porote bývalo, či zistia – zistíme, čo bolo predlohou súťažného opusu.

V porote som bol roky rád. A zámerne. Mal som pocit, že musím DRÁME, ktorá ma viedla k vlastným drámam, všeličo vrátiť. A že je mojou povinnosťou pomôcť autorom, pokiaľ o to budú stať.

Jedinú vec som ovplyvniť nevedel. O novú slovenskú drámu je dodnes v našich divadlách minimálny záujem. Ak sa to zlepšilo, tak je to najmä vďaka súťaži DRÁMA a trpezlivej spolupráci Divadelného ústavu, niekoľkých divadiel či RTVS, vtedy ešte Slovenského rozhlasu, ktoré sa odvažovali uviesť nové diela na dosky, ktoré znamenajú viete čo, či do éteru. A, samozrejme, aj na javisko Štúdia 12, čo je možno to najlepšie, čo DRÁMA na svet priviedla.

DRÁMA 2000

JANA BODNÁROVÁ

Predovšetkým: dáva mi vnútornú slobodu. Oveľa väčšiu, než si viem získať v osobnom živote. Na tvorbe je krásna práve tá možnosť sebaapresiahnutia – dotknutia sa či hlbšieho poznávania svetov iných než len úzko osobných. Aj keď autobiografia je v poslednom čase na výraznom vzostupe: ako keby predstavovala pevnú os v našom nepevnom svete.

Momentálne žijeme v tzv. korona čase. Ochorenie COVID-19 veľkému množstvu ľudí, vlastne celým krajinám i celému svetu obrátilo život naruby. I tým, ktorí neboli fyzicky nakazení, lebo mentálne neustále žijú/žijeme v jeho tieni. Je to taký veľký ekonomický i psychologický zlom, že, domnievam sa, dôjde k ruptúram i v umení. Nielen v tom, že si musíme zrejme dlhší čas zvykať na nové, nekontaktné formy umeleckej komunikácie – na virtuálne prechádzky galériami, múzeami, priame prenosy z čítačiek poézie, prózy, virtuálne šírené divadelné hry, koncerty atď. Ale asi sa definitívne končí vybičovaná irónia, sarkazmus a banalita postmodernej a viac sa bude prejavovať metamodernistická túžba po novej citovosti, úprimnosti a pod.

A tak možno toto skratkovité a momentálne zamýšľanie sa, čo pre mňa znamená písanie, naberie nové kvality, posuny v témach i výraze. Ako sme svedkami určitých politických zmätkov vlád jednotlivých štátov, tak sme svedkami aj nástupu intenzívnejšieho komunitného života, tým tiež až radostnej kreativity občanov a zároveň aj sociálnej solidarity, prehodnotení priorít, ktoré často nanútil či rozmetal konzumný spôsob života. Navyše scitlivuje sa ekovedomie.

Každá kríza je i fázou očakávania, nádeje v nástupný zahojený čas. Čosi také očakávam i vo vlastnom písaní.

PETER BORSZÉK

Čo mi dalo a dáva písanie? Celoživotnú lásku, vášeň, drinu, pochybnosti a snáď i občasnú radosť. A s pribúdajúcimi rokmi tiež poznanie, prechádzajúce do čiastočnej dezilúzie, že v hlušine všedného dňa sa najlepšie darí tomu, kto má za sebou zázemie vlastného divadla alebo aspoň štedrého sponzora. Takže raj v srdci to už dávno nie je, možno čosi, čo sa tomu snaží veľmi priblížiť.

2001

Viliam Klimáček:
Keď rozkvitli sekery

Réžia:

Roman Polák,
Divadlo SNP Martin

—
Miloslav Král,
Viliam Hriadel

2002

Jana Bodnárová:

Sobotná noc

Divadlo Polárka,

Brno

(scénické čítanie)

—
Tomáš Ciller,
Helena Baráthová
a Martin Čičvák

